

Hagvísar Seðlabanka Íslands

Yfirlit um þróun efnahagsmála

Seðlabanki Íslands

Júní 2003

Yfirlit efnahagsmála

Verðbólgan minnkaði í 1,8% í júní

Vísitala neysluverðs í júní hækkaði um 0,06% frá fyrri mánuði og um 1,8% frá júní í fyrra. Verð pakkaferða til útlanda hækkaði og vó u.þ.b. upp áhrif lægra bensín- og olíuverðs. Markaðsverð húsnaðis hækkaði svipað og undanfarna mánuði. Húsnaðisliðurinn er 9,3% hærri en fyrir ári og skýrir 1½% af hækkun vísitölunnar undanfarna 12 mánuði. Hækkun á verði pakkaferða til útlanda kom nokkuð á óvart í ljósi auglýsinga ferðaskrifstofa um verðlækkun, en hækkunina má rekja til minni afsláttar frá verðskrá á þessu ári en í fyrra. Verðbólguálag vaxta hefur lækkað nokkuð sl. mánuð.

Einkaneysla jókst verulega á fyrsta fjórðungi ársins

Samkvæmt ársfjórðungslegum þjóðhagsreikningum var landsframleiðsla á fyrsta fjórðungi ársins 3,3% meiri en fyrir ári. Ársfjórðungana tvo á undan hafði mælst samdráttur. Á bak við þennan hagvöxt stendur einkum vöxtur einkaneyslu, sem var 4½% og nettóáhrif utanríkisviðskipta voru hagstæð. Samneysla jókst einnig verulega, en fjárfesting var mun minni en fyrir ári. Stígandi hefur verið í vexti einkaneyslu sl. hálf ári.

Jákvæð nettóáhrif utanríkisviðskipta má að nokkru leyti rekja til þess að innflutningur á fyrsta fjórðungi sl. árs var mikill vegna flugvéla-kaupa, sem leiddi til þess að samdráttur mældist á fyrsta fjórðungi þessa árs. Miðað við þróun utanríkisviðskipta í apríl og maí stefnir í neikæð nettóáhrif utanríkisviðskipta á öðrum ársfjórðungi.

Undirliggjandi viðskiptajöfnuður á fyrsta fjórðungi ársins lakari en í fyrra

Á fyrsta fjórðungi ársins var tæplega 1 ma.kr. halli á viðskiptum við útlönd, samanborið við 1½ ma.kr. halla á sama tíma í fyrra. (Sjá frétt Seðlabanka Íslands nr. 14/2003 frá 5. júní sl.). Þessar tölur gefa þó e.t.v. villandi mynd af und-

irliggjandi þróun þar sem fyrrgreindur innflutningur flugvélar skiptir verulegu máli. Ef óreglulegum viðskiptum með skip og flugvélar er haldið til hliðar var verulegur afgangur í fyrra og vöruskiptajöfnuður versnaði um 2,9 ma.kr. í ár í stað þess að batna um 1,8 ma.kr. Því má segja að undirliggjandi viðskiptajöfnuður hafi ekki batnað heldur versnað um ríflega 4 ma.kr. Innflutt þjónusta jókst um tæplega 15% á föstu gengi frá sama tíma í fyrra. Þessi öri vöxtur er í takt við aðrar vísbendingar um eftirspurn, sem hafa bent til töluverðs vaxtar á fyrsta fjórðungi ársins. Útflutningur þjónustu jókst mun minna. Fyrir vikið jókst halli á þjónustujöfnuði verulega, eða um rúmlega 2 ma.kr. en þáttatekjuhallinn minnkaði um 1,4 ma.kr.

Annar fjórðungur ársins virðist stefna í að verða mun lakari. Útflutningur var lítill í aprílmánuði og leiddi til þess að fyrstu fjóra mánuði ársins var útflutningur 1% minni að magni en fyrir ári, samanborið við 7,5% vöxt fyrstu 3 mánuðina. Í apríl var 2,4 ma.kr. halli á vöruviðskiptum. Útflutningur á föstu gengi var u.þ.b. fjórðungi minni en í apríl 2002 og útflutningur sjávarafurða 35% minni. Á föstu gengi var innflutningur í mánuðinum hins vegar svipaður og fyrir ári. Í maí, samkvæmt bráðabirgðatölum fjármálaráðuneytis, var raunvirði innflutnings u.þ.b. 13% meira en í maí 2002.

Vöxtur útlána lánakerfisins til marsloka svipaður og í lok sl. árs en útlán innlánsstofnana jukust mikið í maí

Í lok mars höfðu innlend útlán og verðbréfaeign lánakerfisins aukist um 3,8% á einu ári, sem er svipaður vöxtur og í lok sl. árs. Mestur var vöxtur útlána hjá Íbúðalánasjóði og lífeyrissjóðunum, eða tæplega 12%. Erlend lán drógust hins vegar saman um 2,8%, en það má rekja til lækkunar á verði erlendra gjaldmiðla, sem nam tæplega 12% á sama tíma. Að frátöldum áætluðum áhrifum gengis- og vísitölubreytinga jukust heildarútlánin um 6%. Lán til heimilanna jukust

töluvert meira en lán til fyrirtækja, eins og vöxtur útlána Íbúðalánasjóðs og lífeyrissjóða bendir til (sjá kafla VII). Síðan hefur útlánavöxturinn greinilega sótt í sig veðrið og útlán innlánsstofnana jukust verulega í maí. Að frádregnum gengis- og vísitöluáhrifum höfðu útlán í lok mánaðarins aukist um 13% á 12 mánuðum.

Vöxtur veltu jókst í byrjun ársins en vísbendingar um heldur hægari vöxt veltu á öðrum ársfjórðungi

Virðisaukaskattskýrslur fyrstu tveggja mánaða ársins sýna aukna veltu. Velta í innanlandsgreinum jókst um tæplega 2%. Í iðnaði var ágætur vöxtur og smásala og heildsala tóku við sér eftir tímabil samdráttar. Þá urðu mikil umskipti í byggingariðnaði. Velta í dagvöruverslunum og greiðslukortavelta gæti hins vegar bent til heldur hægari vaxtar á öðrum ársfjórðungi.

Afkoma sjávarútvegsfyrirtækja á fyrsta ársfjórðungi lakari en í fyrra, en framlegð skráðra fyrirtækja í heild batnaði

Framlegð (EBITDA) sjávarútvegsfyrirtækja sem skráð eru í Kauphöll Íslands var töluvert minni á fyrsta fjórðungi ársins en á sama tíma í fyrra – minnkaði úr 34% í 24% (sölusamtök og Brim, sem er dótturfyrirtæki Eimskipafélagsins, eru ekki talin með). Að jafnaði er framlegðin mest á fyrsta fjórðungi ársins. Þrátt fyrir lakari afkomu bættu sjávarútvegsfyrirtæki eiginfjárstöðu sína úr 32% í 34,4%. Minnkandi framlegð sjávarútvegsfyrirtækja verður að skoða í ljósi þess að hún var óvenjugóð á árunum 2001 og 2002.

Hækkun gengis krónunnar um 13% milli fyrstu fjórðunga árána 2002 og 2003 átti verulegan þátt í að draga úr framlegð, en einnig 300 þúsund tonna samdráttur uppsjávarafla, enda má að jafnaði rekja stóran hluta framlegðar fyrstu mánuði ársins til uppsjávarafla. Minni þorskafli, sem jafnan gefur vel af sér, og verðlækkun á erlendum mörkuðum lögðust á sömu sveif.

Afkoma skráðra fyrirtækja í heild batnaði eigi að síður á fyrsta fjórðungi ársins. Velta þeirra, að teknu tilliti til gengis- og verðbreytinga, jókst verulega frá fyrra ári, framlegð var heldur meiri, eða 10,5% af veltu, en hagnaður eftir skatta minnkaði sökum minni gengishagnaðar.

Annað

- Væntingavísitala Gallup lækkaði verulega í júní, eftir samfellda hækkun í 5 mánuði (mynd 14).
- Árstíðarleiddrétt atvinnuleysi var ívið meira í maí en apríl (mynd 29).
- Launavísitala maímánaðar hækkaði um 0,2% frá fyrri mánuði (mynd 34).
- Heildaraflí íslenskra skipa í maímánuði var nokkuð meiri en fyrir ári, sem einkum má rekja til meiri síldarafla, en botnfiskafli var heldur minni og verðmæti heildaraflans svipað og fyrir ári (mynd 23).

Í Hagvísunum er notast við talnagögn sem tiltæk voru 24. júní 2003.

Yfirlitstafla Hagvísu

I Verðlagsþróun og verðbólguvæntingar ¹	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Breyting (%)			Áhrif á VNV (%)	12 mán. br. fyrir ári (%)
			frá fyrri mánuði	yfir 6 mánuði ²	yfir 12 mánuði		
Vísitala neysluverðs (VNV) (maí 1988=100)	júní '03	226,8	0,1	2,6	1,8	.	4,8
Kjarnavísitala 1 (VNV án búvöru, grænmetis, ávaxta og bensíns)	júní '03	128,5	0,2	3,0	2,5	2,3	6,1
Kjarnavísitala 2 (kjarnavísitala 1 án opinberrar þjónustu)	júní '03	129,2	0,2	2,7	2,3	1,9	6,1
Innlendar vörur án búvöru og grænmetis	júní '03	127,4	0,5	1,9	-0,3	0,0	6,3
Búvörur og grænmeti	júní '03	116,7	-0,1	1,2	-2,8	-0,2	0,2
Innfluttar vörur án áfengis og tóbaks	júní '03	109,2	-0,4	-0,5	-2,2	-0,7	2,7
- mat- og drykkjarvörur	júní '03	121,6	0,0	-3,5	-6,7	-0,2	7,6
- nýr bíll og varahlutir	júní '03	114,9	0,0	1,8	1,4	0,1	3,2
- bensín	júní '03	116,6	-2,8	-4,0	-4,2	-0,2	-11,3
- innfluttar vörur aðrar	júní '03	101,7	-0,2	-0,4	-2,5	-0,4	5,2
Húsnæði	júní '03	165,3	0,3	9,9	9,3	1,6	4,6
Opinber þjónusta	júní '03	126,7	0,0	7,7	6,0	0,5	5,9
Önnur þjónusta	júní '03	136,7	0,4	1,6	2,6	0,6	8,0
Dagvara	júní '03	122,3	0,2	0,0	-3,0	-0,5	.
Innflutningsgengisvísitala (31. des. 1994=100)	30. maí '03	100,4	-1,1	-14,5	-9,6	.	-7,7
		Vænt Nýjasta 12 mán. verðbólga	Breyt. frá síðustu könnun.	Vænt 12 m. verðbólga fyrir ári	Vænt verðbólga á ársvarða á næstu 2 ár	Hugmynd um verðb. sl. 12 mán.	
Verðbólguvæntingar m.v. verðbólguálag vaxta ³	20. júní '03	.	.	.	1,5	1,9	.
Verðbólguvæntingar fyrirtækja	feb. '03	2,1	0,5	.	2,4	.	.
Verðbólguvæntingar almennings	apríl '03	3,7	0,1	6,0	.	.	3,0

1. Grunntímabil vísitalna: Vísitala neysluverðs: maí 1988; aðrar verðvísitölur undirflokkanna: mars 1997=100. 2. Umreiknað til ársraða. 3. Reiknað verðbólguálag til 1, 2 og 3 ára miðað við mismun árvöxtunarkröfu óverðtryggðra ríkisbréfa og verðtryggðra spariskírteina með sama líftíma.

II Framleiðsla og eftirspurn	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá		Frá ársbyrjun	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Gildi	Breyt. frá f. ári (%)
Landsframleiðsla (ma.kr.)	1. ársfj. '03	194,9	192,9	.	3,3	194,9	3,3
Þjóðarútgjöld (ma.kr.)	1. ársfj. '03	190,9	187,8	.	1,2	190,9	1,2
Einkaneysla (ma.kr.)	1. ársfj. '03	104,3	100,2	.	4,6	104,3	4,6
Samneysla (ma.kr.)	1. ársfj. '03	50,5	46,9	.	3,8	50,5	3,8
Fjármunamyndun (ma.kr.)	1. ársfj. '03	36,2	41,0	.	-9,4	36,2	-9,4
Útflutningur (ma.kr.)	1. ársfj. '03	70,8	76,5	.	4,8	70,8	4,8
Innflutningur (ma.kr.)	1. ársfj. '03	-66,8	-71,4	.	-0,5	-66,8	-0,5
Velta skv. virðisaukaskattsskýrslum (ma.kr.) ¹	jan.-feb. '03	184,5	190,1	7,3	-2,4	184,5	-2,4
Dagvöruvelta (ma.kr.)	maí '03	112,5	108,3	1,6	3,8	104,9	3,6
Greiðslukortavelta (ma.kr.) ¹	maí '03	39,9	40,1	-8,7	-2,1	197,3	5,5
Velta skráðra fyrirtækja (ma.kr.)	jan.-mars '03	98,8	91,1	.	.	98,8	8,4
Sementssala (þús. tonn)	maí '03	11,3	10,8	19,2	5,0	42,4	16,5
Nýskráning bifreiða (stk.)	maí '03	1.449	1.070	54,1	35,4	4.761	47,8

Skýring: Allar breytingar fjárhæða á milli tímabila eru raunbreytingar. 1. Breytingar eru reiknaðar út frá árstíðarleiðréttum tölum.

III Utanríkisviðskipti og ytri skilyrði	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá		Frá ársbyrjun	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Gildi	Breyt. frá f. ári (%)
Verðlag sjávarafurða í erlendum gjaldmiðli (jan. 1999 = 100)	apríl '03	101,3	103,1	2,4	-1,8	100,7	-3,2
Verðlag áls á heimsmarkaði (\$/tonn)	júní '03	1.410	1.354	1,0	4,1	1.390	2,8
Verð olíu á heimsmarkaði ((\$/fat)	júní '03	26,8	24,1	3,9	11,3	28,7	15,1
Botnfiskafli (þús. tonn)	maí '03	51,3	53,5	10,1	-4,1	219,3	-3,4
Úppsjávarafli (þús. tonn)	maí '03	88,3	79,2	312,3	11,5	714,4	-42,3
Vöruútflutningur (ma.kr.) ¹	apríl '03	14,1	20,8	-14,9	-25,8	63,5	-4,9
- sjávarafurðir (ma.kr.) ¹	apríl '03	8,3	14,0	-25,6	-35,6	37,9	-10,4
- ál (ma.kr.) ¹	apríl '03	3,2	3,7	11,0	-4,3	13,1	5,4
- aðrar iðnaðarvörur (ma.kr.) ¹	apríl '03	2,2	2,5	15,9	-4,4	7,6	3,9
Vöruinnflutningur (ma.kr.) ¹	apríl '03	16,5	18,1	-3,6	-0,1	59,3	-0,2
Vöruskiptajöfnuður (ma.kr.) ¹	apríl '03	-2,4	2,7	.	.	4,1	.
Útflutningur þjónustu (ma.kr.) ¹	1. ársfj. '03	21,5	23,1	-4,4	4,8	21,5	4,8
Innflutningur þjónustu (ma.kr.) ¹	1. ársfj. '03	24,2	23,8	3,2	14,7	24,2	14,7
Raungengi m.v. verðlag (1980=100)	1. ársfj. '03	95,2	84,3	5,8	13,0	95,2	13,0

1. Breytingar á vöru- og þjónustuviðskiptum við útlönd eru á föstu gengi.

IV Vinnumarkaður og tekjur	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting ¹ frá		Frá ársbyrjun ²	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Gildi	Breyt. frá fyrri ári (%)
Fjöldi atvinnulausra.....	maí '03	5.298	3.565	-211	1.733	5.484	53,9
Hlutfall atvinnulausra, árstíðarleiddrétt (% af mannafla).....	maí '03	3,3	2,3	0,0	1,0	3,2	1,1
Atvinnuleysi skv. vinnumarkaðskönnun (% af mannafla).....	apríl '03	3,9	3,2	0,7	0,7	.	.
Vinnumagn (klst. á viku) (vinnumarkaðskönnun Hagstofu)	nóv. '02	.	.	1,1	-1,7	.	.
Laus störf á vinnumiðlumum	maí '03	603	276	35	118	330	49,4
Útgáfa nýrra atvinnuleyfa	maí '03	59	90	4	-34	244	-48,1
Útgáfa atvinnuleyfa alls	maí '03	245	336	11	-27	1.026	-32,9
Launavísitala (des. 1988=100).....	maí '03	238,5	225,8	0,2	5,6	237,8	5,6
Kaupmáttur launa m.v. launavísitölu (1990=100)	maí '03	131,5	127,2	0,4	3,4	131,5	3,6

1. Breytingar á fjölda atvinnulausra sýna fjölgun/fækkun; breytingar á hlutfalli atvinnulausra sýna hækkun/lækkun (einingin prósent); allar breytingar vísitalna og breytingar á útgáfu atvinnuleyfa og fjölda lausra starfa eru hlutfallslegar (%); breytingar í aftasta dálki eru hlutfallslegar (%). 2. Meðalfjöldi atvinnuleysisdaga í mánuði, meðaltal atvinnuleysishlutfalls en uppsafnaður fjöldi atvinnuleyfa .

V Opinber fjármál	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá		Frá ársbyrjun	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Gildi	Breyt. frá f. ári (%)
Tekjuafgangur ríkissjóðs (ma.kr.)	maí '03	0,7	-2,4	.	.	2,4	.
Tekjuafgangur ríkissjóðs, hlutfall af tekjum (%).....	maí '03	3,0	-13,1	.	.	2,2	.
Hrein lánsfjárbörf (ma.kr.)	maí '03	-2,6	2,0	.	.	-7,4	.
Hrein lánsfjárbörf (% af tekjum)	maí '03	-11,6	10,9	.	.	-6,8	.
Tekjur ríkissjóðs (ma.kr.)	maí '03	22,4	18,3	-1,9	22,2	108,7	18,3
- af virðisaukaskatti (ma.kr.).....	maí '03	6,5	5,9	4,9	10,8	28,5	9,1
- af staðgreiddum tekjuskatti & tryggingargj. (ma.kr.).....	maí '03	6,3	5,9	-3,2	5,4	32,2	4,4
- af innflutningi og áfengi (ma.kr.)	maí '03	1,4	1,2	7,9	12,7	6,6	10,3
Útgjöld ríkissjóðs (ma.kr.)	maí '03	21,7	20,7	3,7	4,8	106,3	5,5

Skýring: Allar tölur nema í tveimur öftustu dálkum miðast við 4 mánaða meðaltöl, fram til þess mánaðar sem tilgreindur er.

VI Eignamarkaðir	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá		Frá ársbyrjun	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Meðaltal	Breyt. frá fyrri ári (%)
Úrvals vísitala, mánaðarmeðaltal (des. 1997=100)	maí '03	1.431,3	1.292,4	1,1	10,7	1.388,9	8,7
Heildarvísitala aðallista, mánaðarmeðaltal (des. 1997=100)....	maí '03	1.489,4	1.329,0	0,5	12,1	1.458,9	12,4
Velta, mánaðarleg (ma.kr.)	maí '03	40,4	34,5	70,5	17,0	180,7	30,2
Íbúðaverð á höfuðborgarsvæði (jan. 1996=100)	apríl '03	178,8	160,1	0,5	11,6	176,0	9,4
Rauverð íbúða á höfuðborgarsvæði (jan. 1996=100)	apríl '03	138,0	126,1	0,1	9,4	136,5	7,4
Aflahlutdeild (kr./kg.)	maí '03	1.220	1.000	-2,4	22,0	1.224	48,9

VII Fjármálamarkaðir	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá		Frá ársbyrjun	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Meðaltal	Breyt. frá fyrri ári (%)
Útlán innlánsstofnana til innlendra aðila (ma.kr.)	31. maí '03	283,4	265,8	4,9	6,6	-	-
að frádregnum ættl. gengis- og vísitöluáhrifum (vísitala)	31. maí '03	177,4	156,4	5,7	13,4	-	-
að raungildi (jan. 1999=100).....	31. maí '03	134,7	124,2	4,3	8,4	-	-
Útlán lánaerfisins (ma.kr.).....	31. mars '03	2.028	1.954	2,0	3,8	-	-
M3 (ma.kr.)	31. maí '03	431,4	363,0	3,5	18,9	-	-
Stýrivextir Seðlabankans (%)	20. júní '03	5,3	8,5	0,0	-3,2	5,4	-4,2
Peningamarkaðsvextir, 3ja mán (%) ¹	20. júní '03	5,3	9,1	0,0	-3,8	5,6	-5,4
Ríkisvxlavextir, 3ja mán (%) ¹	20. júní '03	4,9	8,6	0,3	-3,7	5,1	-4,3
Skammtímaraunvextir 3 mán. ríkisvixla m.v. verðb.álag (%) ¹	20. júní '03	3,1	5,7	0,1	-2,6	2,9	-3,8
Ávöxtunarkrafa ríkisbréfa, (4 ár, RIKB 07 0209) (%) ¹	20. júní '03	6,3	8,4	-0,6	-2,0	6,9	-1,9
Ávöxtunarkrafa ríkisbréfa, (10 ár, RIKB 13 0517) (%) ¹	20. júní '03	7,4	.	-0,5	.	7,7	.
Ávöxtunarkrafa húsbrefta til 25 ára (IBH 26 0315) (%) ¹	20. júní '03	4,7	5,8	-0,2	-1,1	4,9	-1,0
Ávöxtunarkrafa húsbrefta til 40 ára (IBH 41 0315) (%) ¹	20. júní '03	4,6	5,6	-0,2	-1,0	4,8	-0,8
Ávöxtunarkrafa spariskírteina til 5 ára (RIKS 05 0410) (%) ¹ ..	20. júní '03	4,1	5,3	-0,1	-1,2	4,3	-1,6
Ávöxtunarkrafa spariskírteina til 15 ára (RIKS 15 1001) (%) ¹	20. júní '03	4,3	5,4	-0,3	-1,1	4,7	-0,6
Meðalvextir óverðtryggðra útlána banka og sparisjóða (%) ¹ ...	20. júní '03	9,2	15,8	-2,8	-6,6	11,4	-5,5
Meðalvextir verðtryggðra útlána banka og sparisjóða (%) ¹	20. júní '03	7,0	10,1	-2,2	-3,1	8,7	-1,5
Gengisvísitala krónunnar (31. des. 1991=100) ¹	20. júní '03	120,0	129,7	0,7	-7,5	121,3	-10,2

1. Allar tölur nema í tveimur öftustu dálkum miðast við 4 vikna meðaltöl, til þess dags sem tilgreindur er.

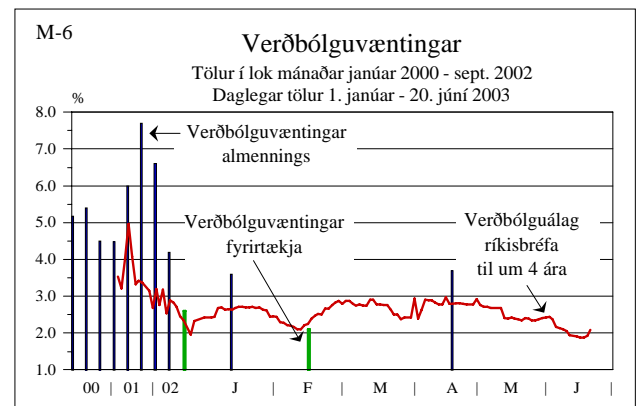
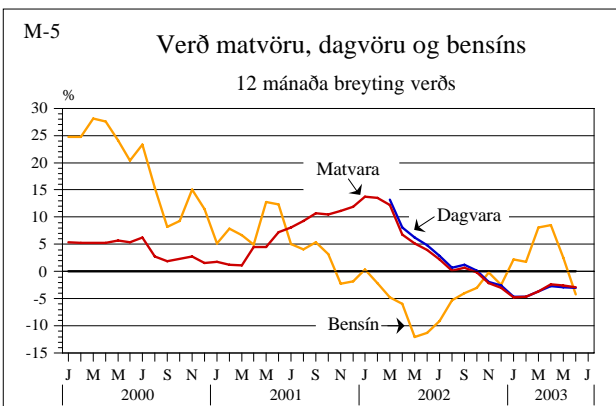
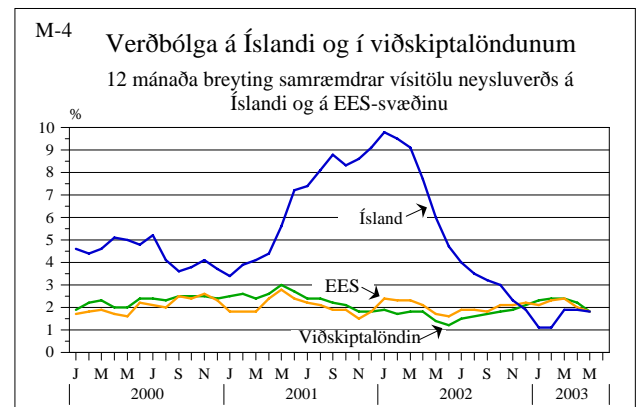
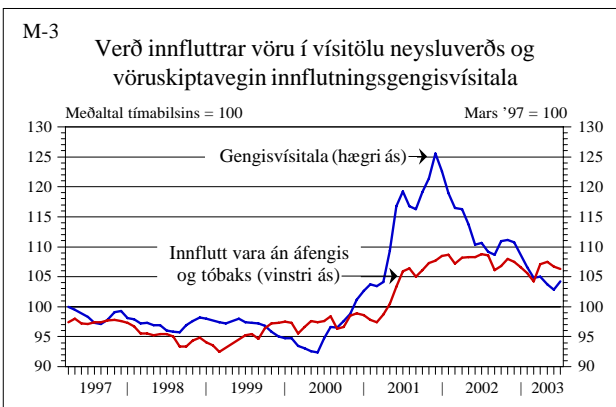
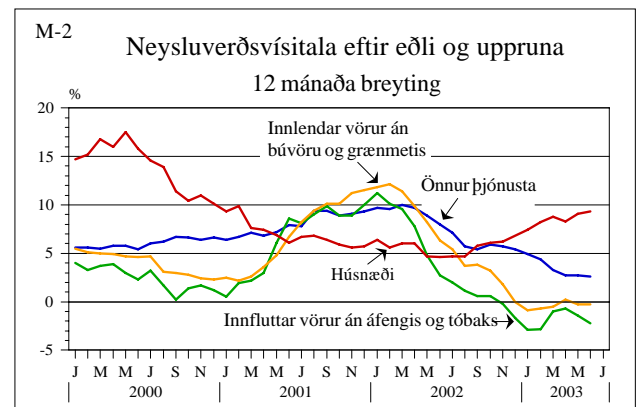
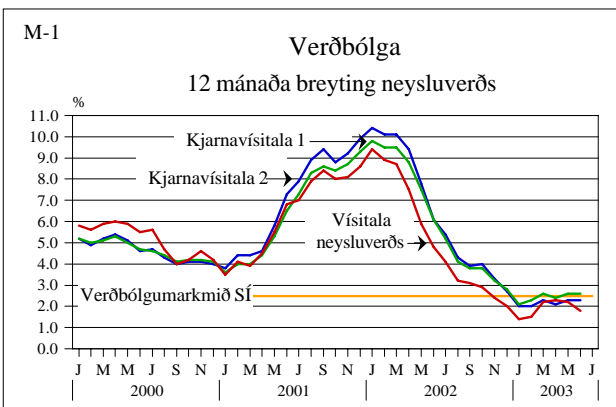
I Verðlagsþróun og verðbólguvæntingar

Vísitala neysluverðs í júní hækkaði um 0,06% frá fyrri mánuði, eða svipað og sérfræðingar á markaði höfðu að meðaltali gert ráð fyrir. Yfir tólf mánuði hækkaði vísitalan um 1,8% og án húsnæðiskostnaðar um 0,4%. Kjarnavísitala 1 hækkaði um 0,16% milli mánaða og kjarnavísitala 2 um 0,23%. Tólf mánaða hækkun kjarnavísitölu 1 er við verðbólgu markmiðið en hækkun kjarnavísitölu 2, sem undanskilur opinbera þjónustu, aðeins undir því.

Verð á bensíni og olíum lækkaði um 2,8%, sem hafði áhrif til lækkunar vísitölu um 0,11%. Verð pakkaferða til útlanda hækkaði um 3,3% og leiddi til 0,1% hækkunar vísitölu. Markaðsverð húsnæðis hækkaði um 0,5% milli mánaða (0,05% áhrif).

Af hækkun vísitölu undanfarna tólf mánuði má rekja 1½% til verðhækkunar húsnæðis og tæplega ½% til hækkunar á verði opinberrar þjónustu. Vöruverð lækkaði á sama tímabili um tæplega 1,2% og olli 0,6% lækkun vísitölu.

Verðbólguálag ríkisskuldabréfa hefur lækkað undanfarið, mest á bréfum með lengri líftíma. Verðbólguálag bréfa með 4 ára líftíma hefur sveiflast í kringum 2% frá því Hagvísar komu út síðast. Verðbólguálag til sex ára er nú tæplega 3%.

II Framleiðsla og eftirspurn

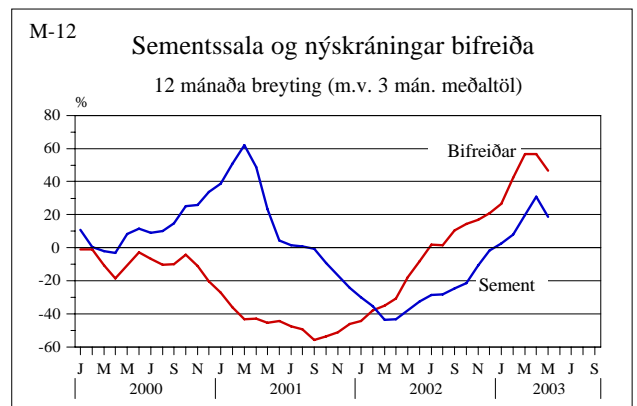
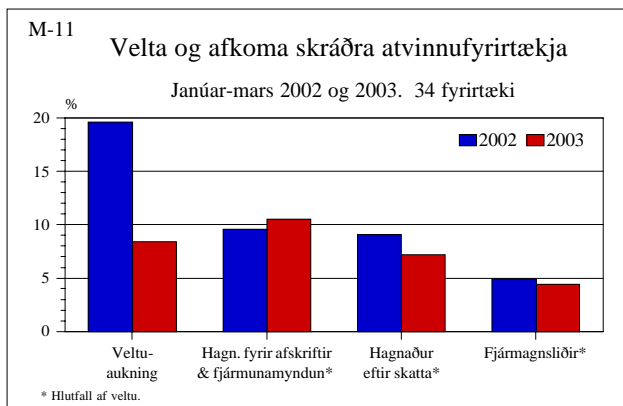
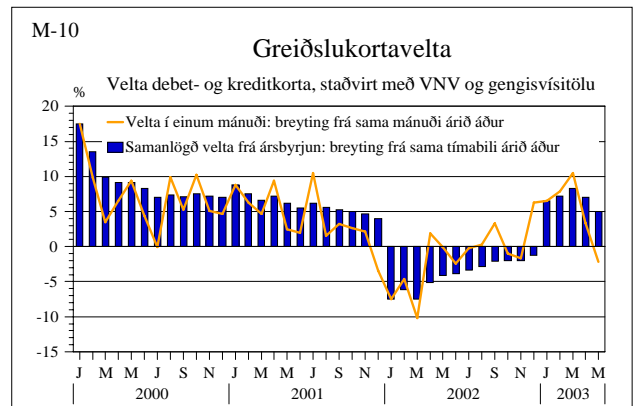
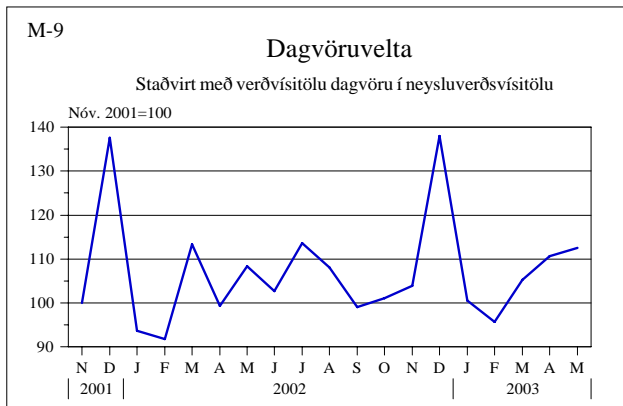
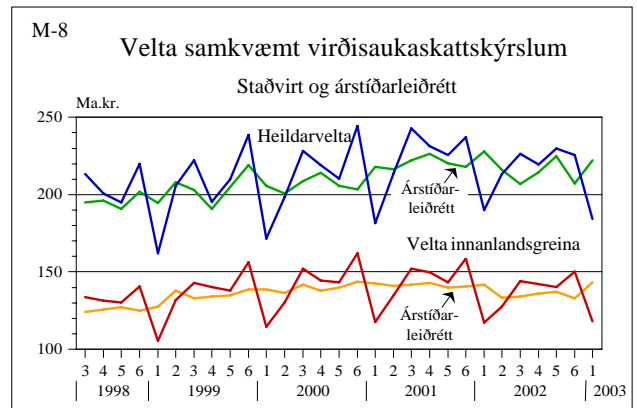
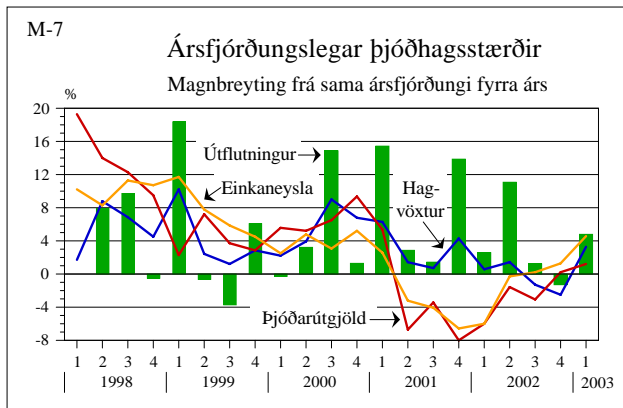
Landsframleiðslan á fyrsta fjórðungi ársins var 3,3% meiri en fyrir ári. Hagvöxtinn má einkum rekja til aukinnar einkaneyslu, sem jókst um 4,6% frá fyrra ári. Nettóáhrif utanríkisviðskipta voru einnig jákvæð, enda jókst útflutningur um 4,8% og innflutningur dróst lítillega saman, og samneysla jókst um 3,8%. Fjárfesting var hins vegar mun minni en fyrir ári.

Virðisaukaskattskýrslur fyrstu tveggja mánaða ársins sýna aukna veltu. Raunvirt með útflutningsgengi þar sem við á og vísitölu neysluverðs var heildarveltan 1,7% meiri að raungildi en fyrir ári. Velta í innanlandsgreinum jókst um tæplega 2%. Í iðnaði jókst veltan um 4,5%, í smásölu um 3%, eftir langvarandi samdrátt, og í heildsölu um tæpt

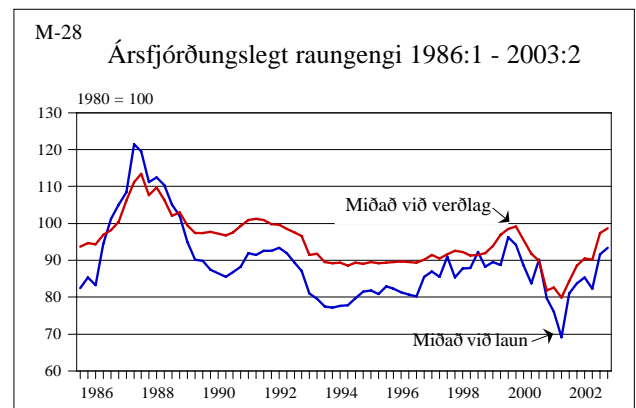
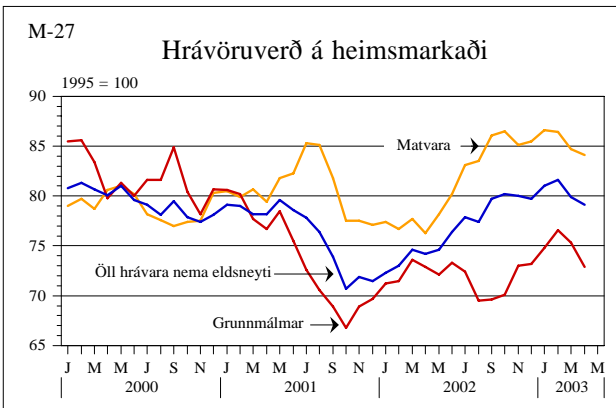
1%, eftir tímabil verulegs samdráttar. Þá urðu mikil umskipti í byggingariðnaði.

Í maí var dagvöruvelta 3,8% meiri að raungildi en í maí 2002 og fyrstu 5 mánuði þessa árs var hún 3,6% meiri. Nokkuð hefur hægt á raunvexti greiðslukortaveltu. 12 mánaða vöxturinn nam 11,5% í mars, 4,5% í apríl og í maí var 1% samdráttur. Fyrstu 5 mánuði ársins nam vöxturinn 6,1% að meðaltali.

Á fyrsta fjórðungi þessa árs jókst velta skráðra fyrirtækja, að teknu tilliti til gengis- og verðbreytinga, um 16% frá sama tíma 2002. Framlegð jókst úr 9,6% af veltu í 10,5%, en hagnaður eftir skatta minnkaði úr 9,1% af veltu í 7,2%.

III Utanríkisviðskipti og ytri skilyrði

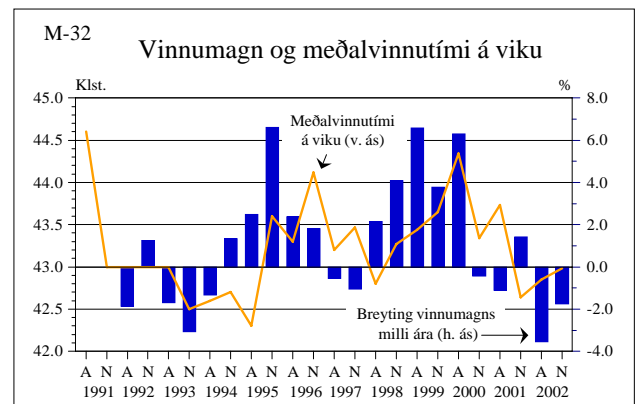
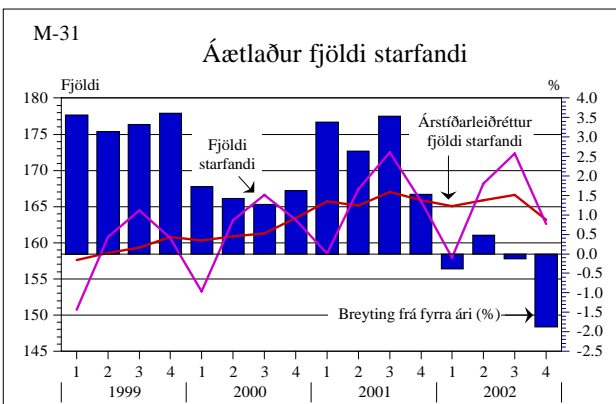
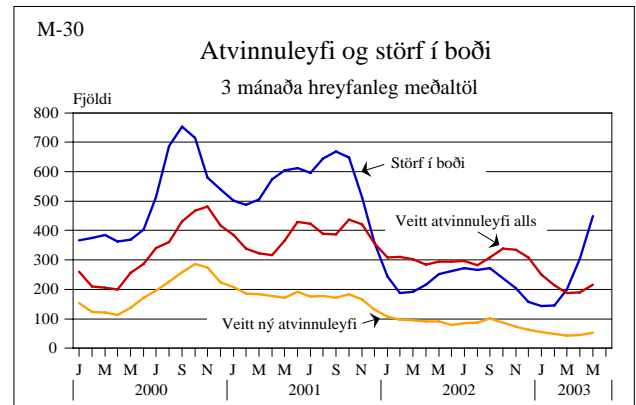
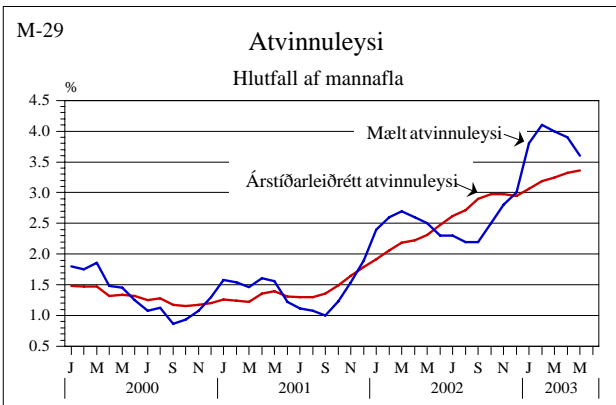
IV Vinnumarkaður og tekjur

Atvinnuleysi mældist 3,6% í maí. Árstíðarleiðrétt var atvinnuleysið 3,4%, eða ívið meira en í apríl. Tæplega 28% þeirra sem skráðir voru atvinnulausir í lok maí sl. höfðu verið á atvinnuleysisráði 6 mánuði eða lengur. Á sama tíma fyrir ári var hlutfallið rúmlega 20%.

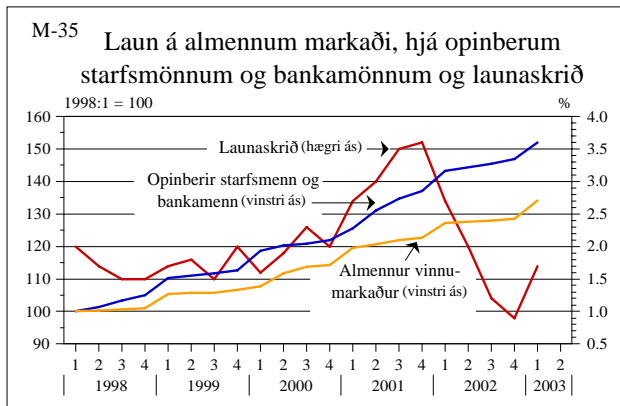
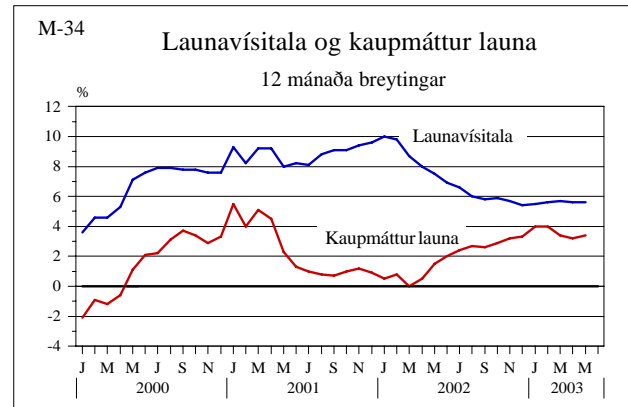
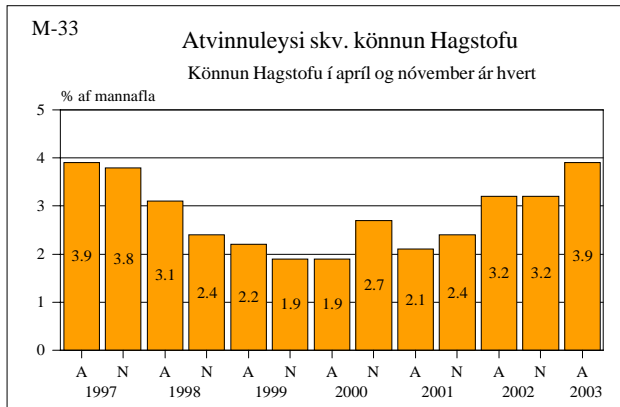
Lausum störfum hjá vinnumiðlunum hefur fjölgað nokkuð. Voru þau 603 í lok maí samanborið við 448 í apríl

og 276 fyrir ári. Útgefin atvinnuleyfi voru 245, fjórðungi færri en í maí 2002. Ný tímabundin atvinnuleyfi og framlengd atvinnuleyfi voru þriðjungi færri.

Launavísitala Hagstofunnar hækkaði um 0,2% milli apríl og maí og hafði hækkað um 5,6% á tólf mánuðum. Undanfarna tólf mánuði hefur kaupmáttur launa aukist um 3,3%.

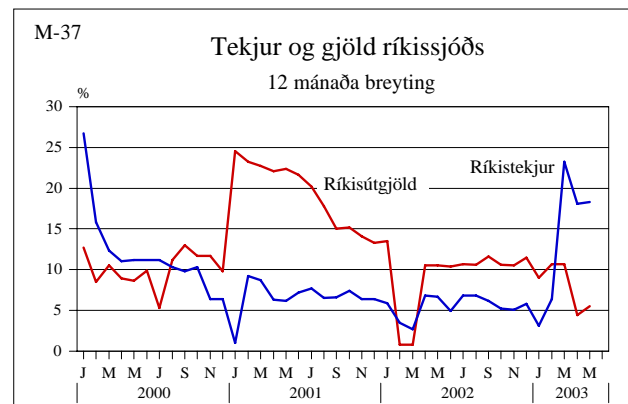
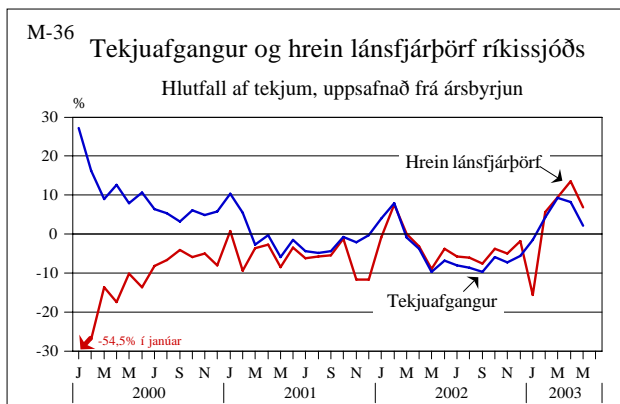
IV Vinnumarkaður og tekjur

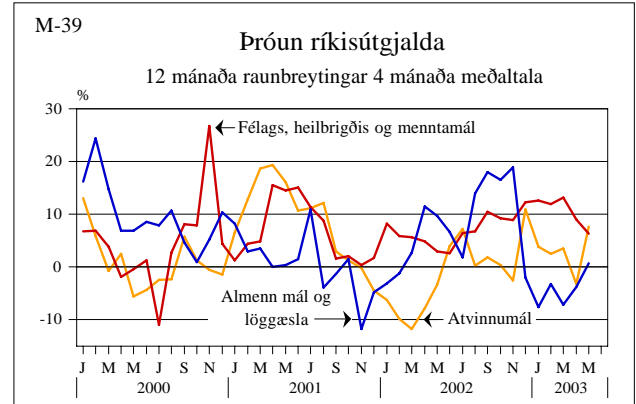
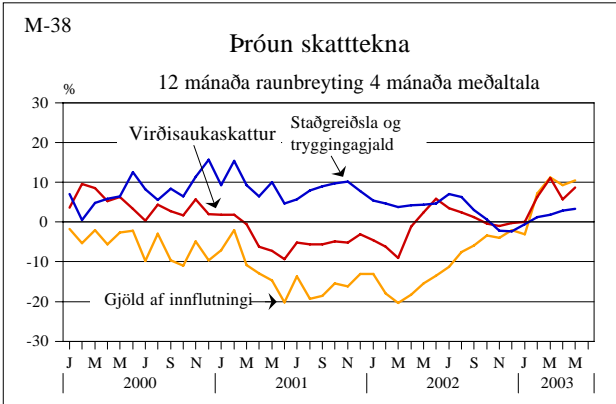
V Opinber fjármál

Fyrstu 5 mánuði ársins jukust heildartekjur ríkissjóðs um 18%. Vöxturinn stafar einkum af auknum tekjum af sölu eigna. Skatttekjur jukust um rúmlega 4%, eða 2% að raungildi. Mestur vöxtur var í veltusköttum, einkum af virðisaukaskatti, sem jukust um 7,5% að raungildi. Þá jókst innheimta vörugjalda af ökutækjum um 46% og tekjur af

áfengis- og tóbaksgjöldum jukust verulega. Gjöld ríkissjóðs jukust um 5½%, eða 3,5% að raungildi. Mest jukust útgjöld vegna heilbrigðismála og almannatrygginga. Vaxtaútgjöld lækkuðu verulega, eða um 19%, en það má að miklu leyti rekja til þess að stór flokkur spariskírteina var á gjaldaga í apríl í fyrra.

V Opinber fjármál

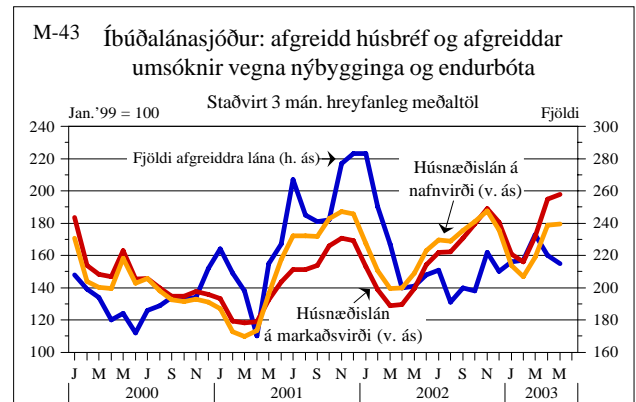
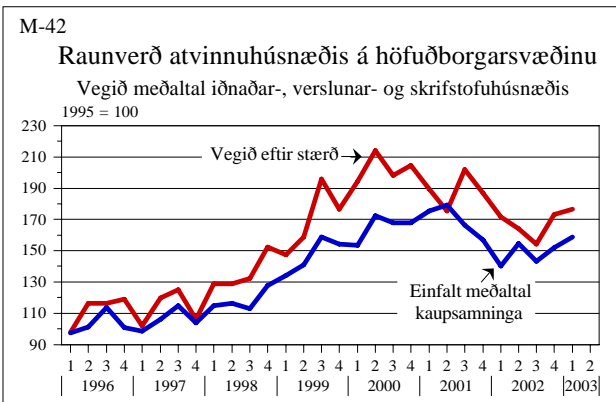
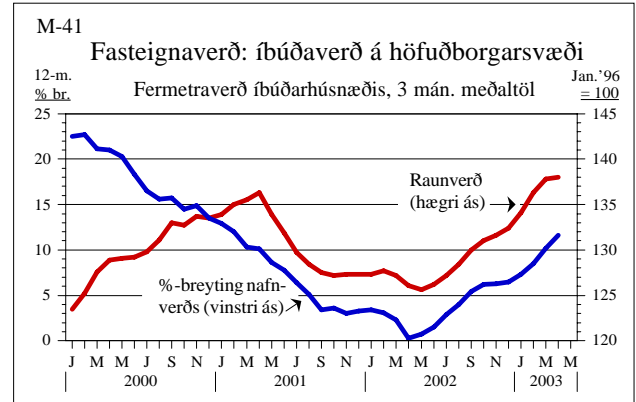
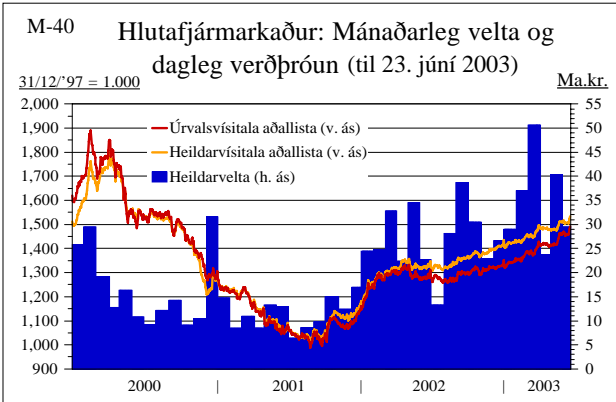

VI Eignamarkaðir

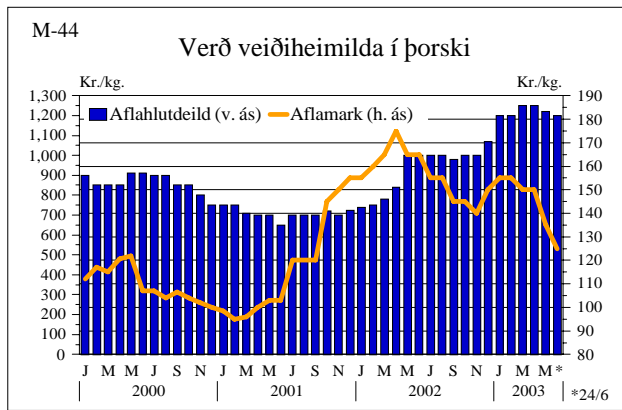
Hinn 23. júní var úrvalsvísitalan tæplega 13% hærr en í byrjun árs, eða á svipuðu róli og haustið 2000. Mest hækkun hefur orðið á hlutabréfum fjármála-, trygginga-, lyfja- og iðnaðarfyrirtækja. Veltan hefur aukist til muna, eða um rúmlega 40% milli ára.

Leigukvóti hefur lækkað í verði um fimmtung frá sl. áramótum og varanlegur kvóti lækkað um 5% frá mars-

mánuði. Verð á leigukvóta fylgir verði á uppboðsmörkuðum, sem hefur lækkað í takt við afurðaverð í krónum talið. Þá hefur afli verið heldur rýr að undanförmu og minnkandi eftirspurn eftir kvóta. Verð á varanlegum kvóta helst enn hátt enda er búist við verulegri aukningu þorsk- og ýsukvóta á næsta fiskveiðiári.

VI Eignamarkaðir

VII Fjármálamarkaðir

Í lok mars höfðu innlend útlán og verðbréfaeign lána-kerfisins aukist um 3,8% á einu ári. Útlán til heimilanna jukust um 7,7% en útlán til atvinnuvega um 2,6%. Hægari vöxtur útlána til fyrirtækja skýrist einkum af lækkun gengis erlendra gjaldmiðla um tæplega 12% gagnvart krónu. Að frátöldum áætluðum áhrifum gengis- og vísitölbreytinga jukust heildarútlánin um 6%.

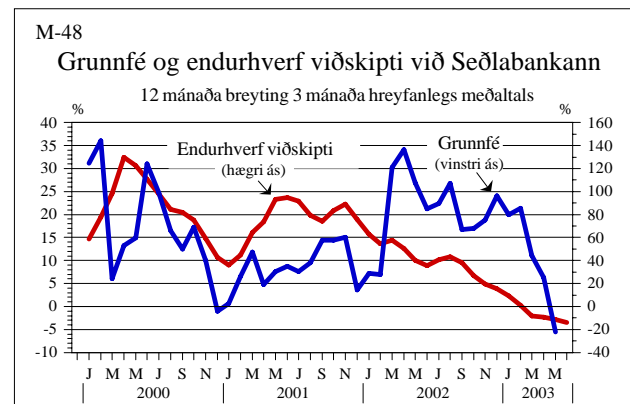
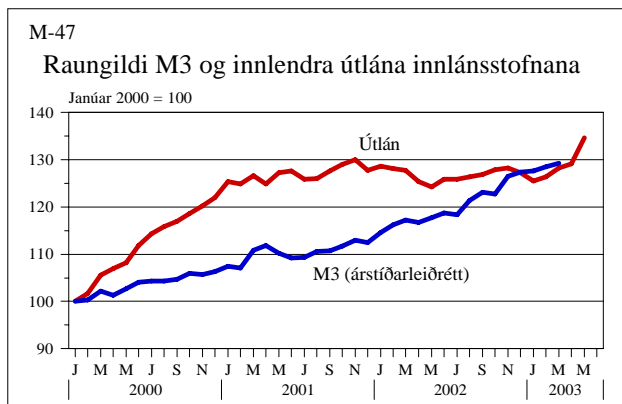
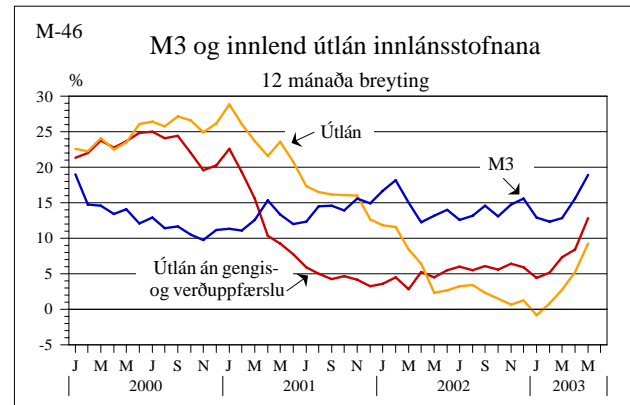
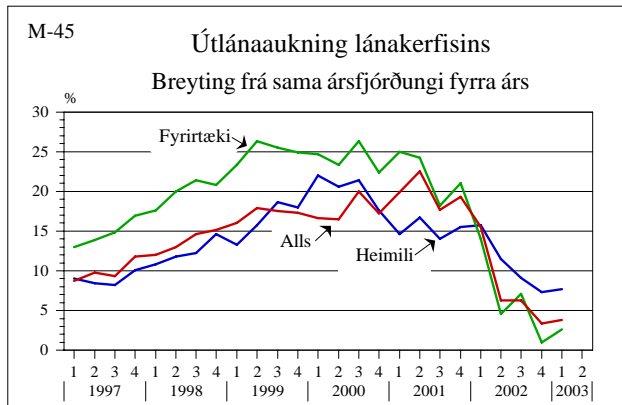
Útlán innlánsstofnana jukust um 4,4% í maí og voru 10,4% meiri en fyrir ári, samanborið við 7,3% vöxt í marslok. Að frádregnum gengis- og vísitöluáhrifum jukust útlán um 12,8%.

Endurhverf viðskipti lánastofnana drógust saman í júní, fjórða mánuðinn í röð, um tæp 14% frá sama tíma í fyrra.

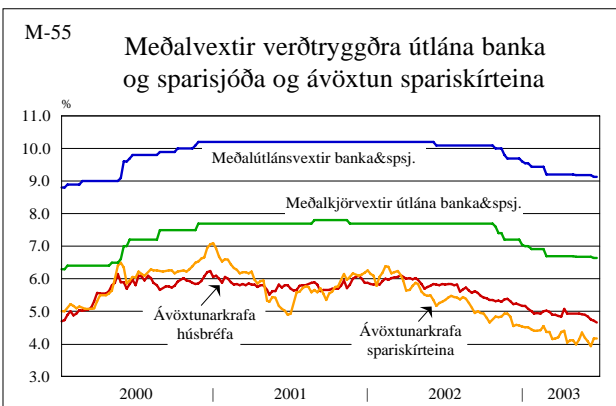
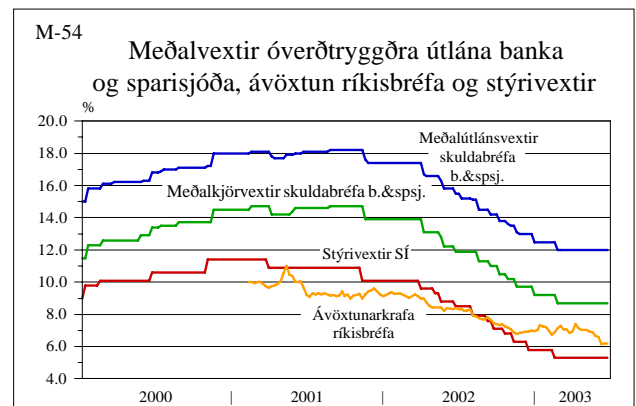
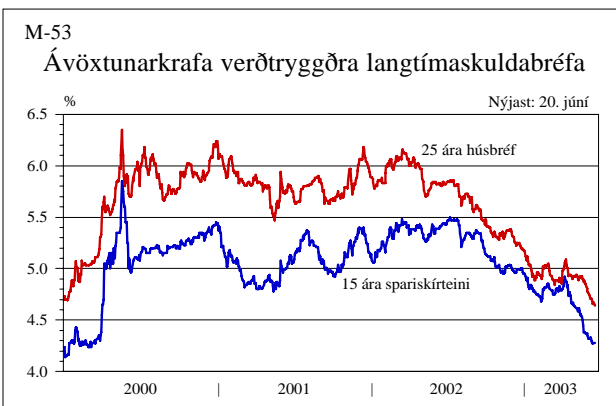
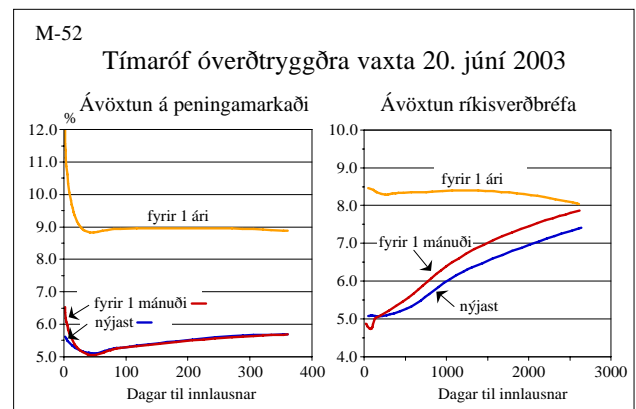
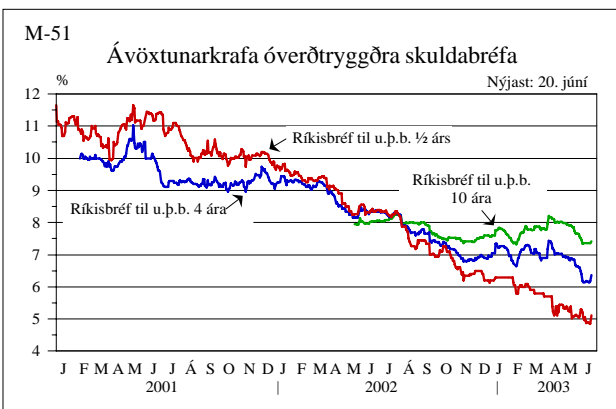
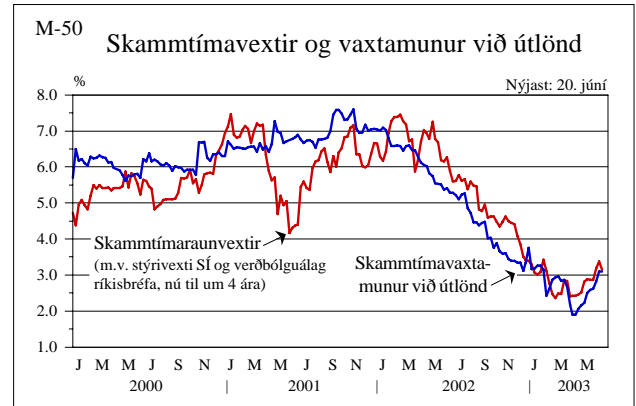
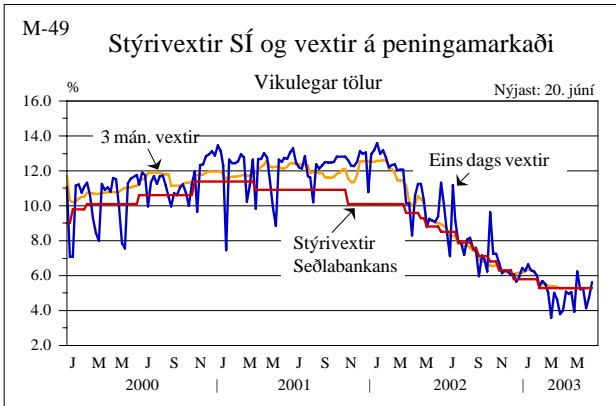
Stýrivextir Seðlabanka hafa verið óbreyttir frá 10. febrúar sl. Raunstýrivextir, metnir með verðbólguálagi óverðtryggðra ríkisbréfa til 4 ára, hafa heldur hækkað frá síðustu útgáfu Hagvísu og voru 3,1% hinn 20. júní. Það má rekja til minna verðbólguálags.

Skammtíma vaxtamunur gagnvart útlöndum var rúmlega 3,1% hinn 20. júní og hafði aukist um 0,6 prósentur frá síðustu útgáfu Hagvísu. Ástæðan er lækkun erlendra vaxta og hærri ávöxtunarkrafa íslenskra ríkisvísla.

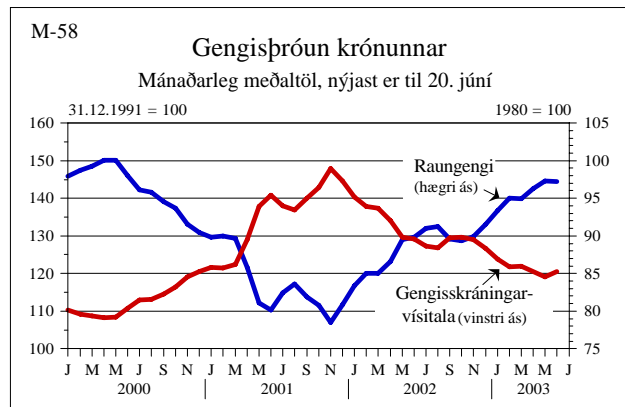
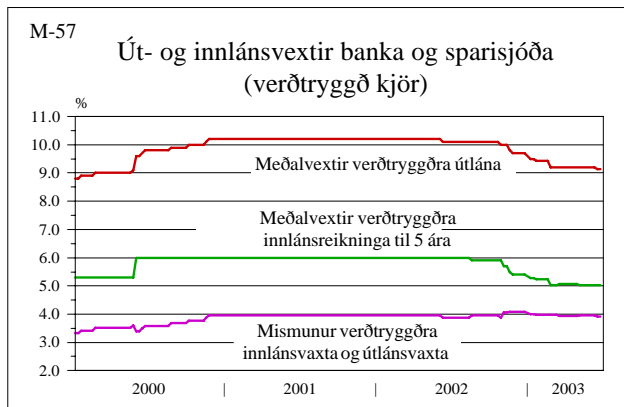
Ávöxtunarkrafa flestra skuldabréfa verðtryggðra og óverðtryggðra, hefur lækkað um 0,2-0,5 prósentur undanfarnar vikur og hefur lækkunin verið meiri á bréfum með lengri líftíma.

VII Fjármálamarkaðir

VII Fjármálamarkaðir

VIII Alþjóðleg efnahagsmál

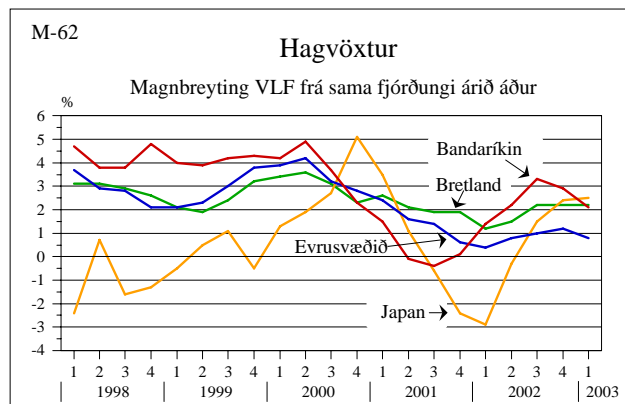
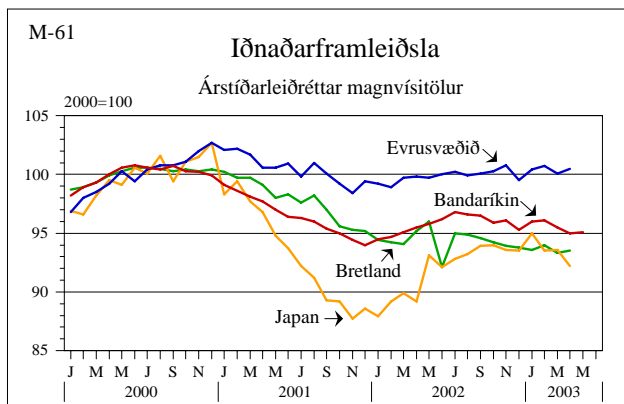
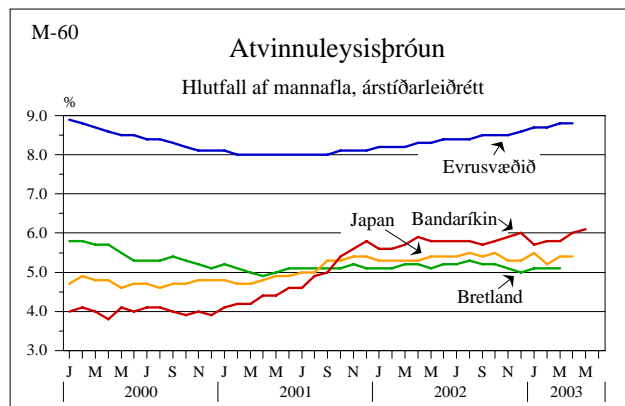
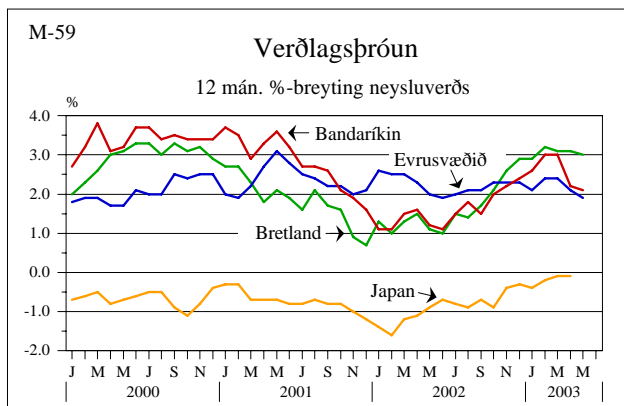
Iðnaðarframleiðsla í Bandaríkjunum jókst um 0,1% í maí, eftir samdrátt næstu tvo mánuði á undan. Atvinnuleysi jókst í 6,1% í maí og störfum fækkaði. Neysluverðsvísitalan stóð í stað í maí, en kjarnavísitala hækkaði um 0,3%. Endurmat á landsframleiðslu fyrsta ársfjórðungs leiddi í ljós meiri hagvöxt en samkvæmt fyrstu áætlun, eða 1,9%.

Iðnaðarframleiðsla á evrusvæðinu jókst um 0,4% í apríl, en samdráttur var í Þýskalandi og Frakklandi. Atvinnuleysi mældist 8,8% í apríl, hið mesta frá marsmánuði 2000. Verðlag stóð í stað á milli apríl og maí og verðbólga mældist 1,9%. Evrópski seðlabankinn lækkaði stýrivexti 5. júní um 0,5 prósentur í 2%. Iðnaðarframleiðsla Bretlands

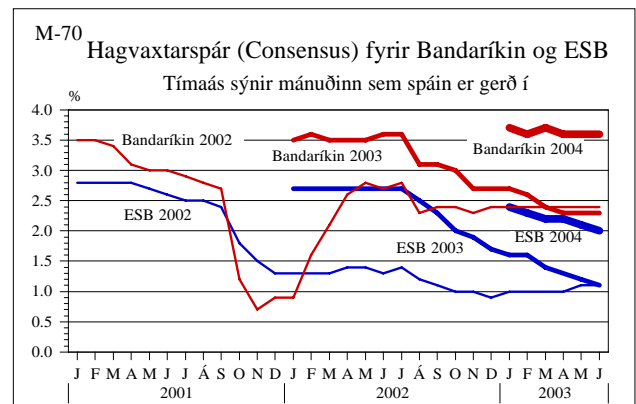
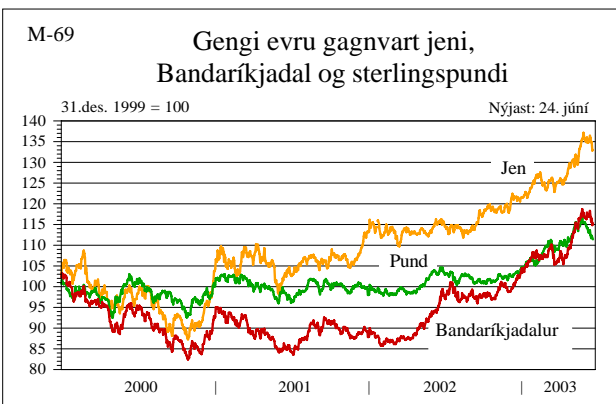
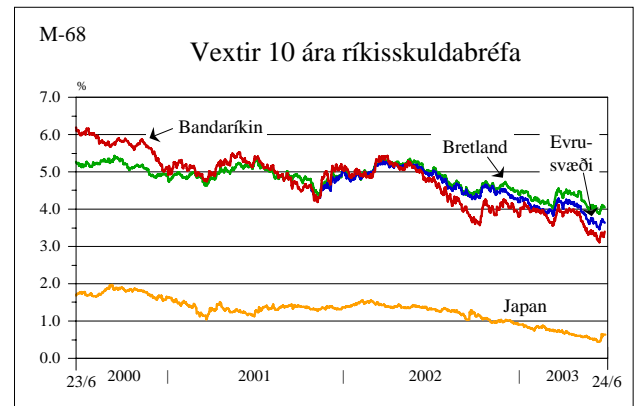
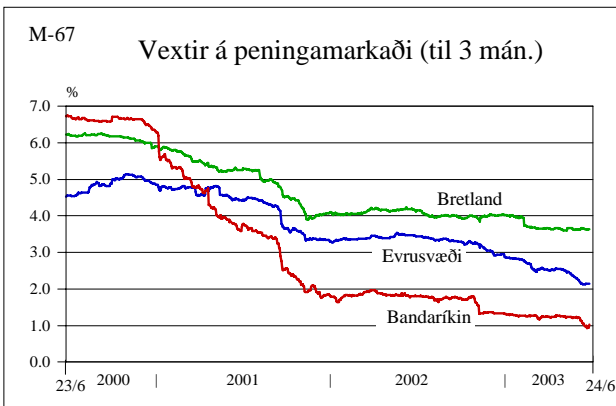
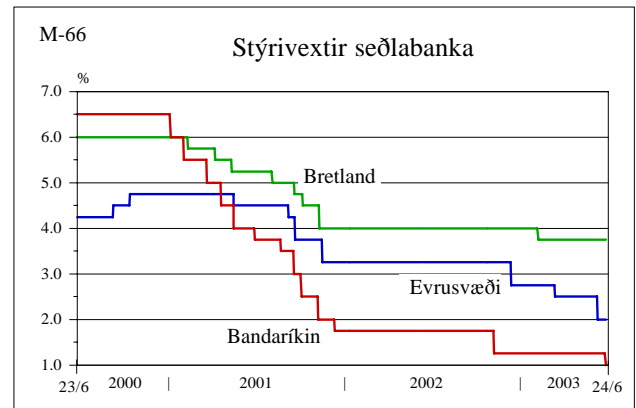
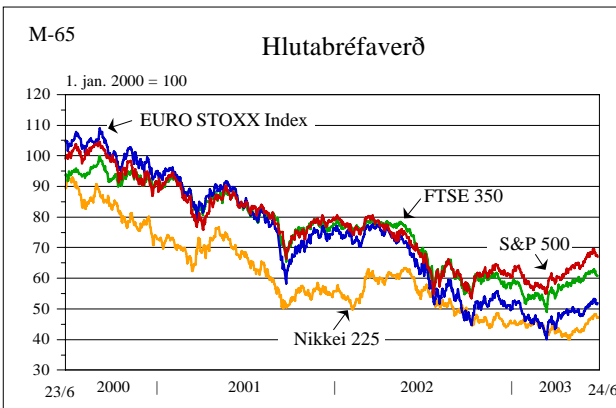
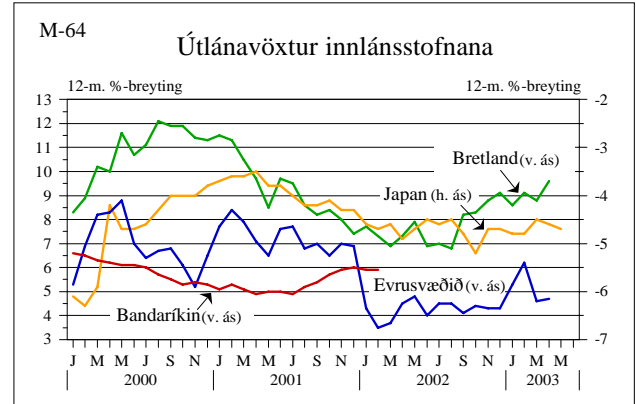
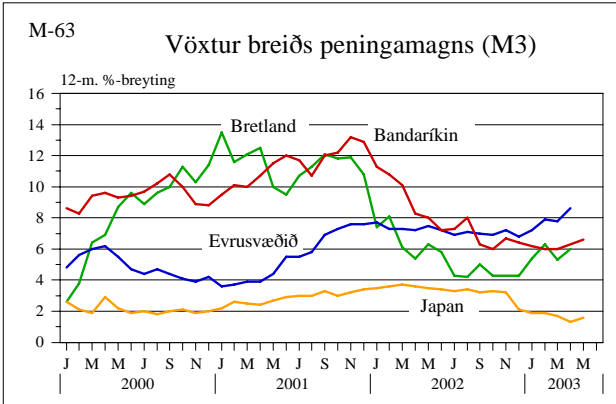
jókst um 0,2% í apríl, en var 0,9% minni en fyrir ári. Verðbólga (RPIX) var 2,9% í maí, en samræmd vísitala ESB (HICP) sýndi aðeins 1,2% verðbólgu.

Iðnaðarframleiðsla í Japan dróst saman í apríl um 1,2%. Hagvöxtur var 0,6% á fyrsta ársfjórðungi – meiri en í fyrstu var talið. Atvinnuleysi hélst óbreytt en atvinnuþáttata minnkaði. Því búast menn við litlum vexti líka á 2. ársfjórðungi. Neysluverðsvísitalan hækkaði um 0,3% í apríl og mælist nú ekki verðhjöðnun.

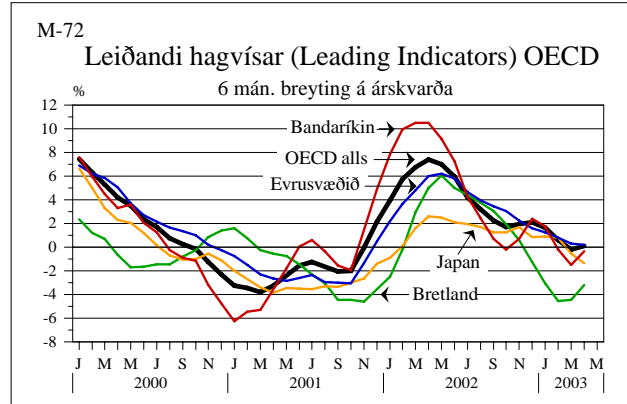
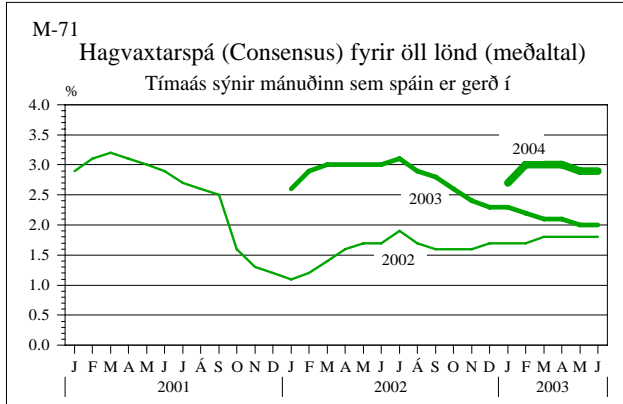
Verð hlutabréfa hefur hækkað verulega undanfarna þrjú mánuði. Dow Jones og SP 500 vísitölurnar hafa verið nærri hæstu gildum sl. árs.

VIII Alþjóðleg efnahagsmál

VIII Alþjóðleg efnahagsmál

Skýringar við myndir í Hagvísunum Seðlabanka Íslands

Mynd 1. Verðbólga

Heimild: Hagstofa Íslands. 12 mánaða %-breyting neysluverðsvísitölu Hagstofunnar og kjarnavísitalna 1 og 2. Einnig er sýnt verðbólguþéttun Seðlabanka Íslands sem tekið var upp í mars 2001.

Mynd 2. Neysluverðsvísitala eftir eðli og uppruna

Heimild: Hagstofa Íslands. Sýndar eru 12 mánaða %-breytingar fjögurra undirliða neysluverðsvísitölnnar: vísitölu húsnæðis, innfluttra vara án áfengis og tóbaks, innlendra vara án búvöru og grænmetis og annarrar þjónustu. Til og með febrúar 1997 er grænmeti innifalið í liðnum innlendar vörur án búvöru og grænmetis. Frá og með mars 1997 breyttist sundurliðun Hagstofu og grænmeti var einnig undanskilið.

Mynd 3. Verð innfluttrar vöru í vísitölu neysluverðs og vöruskiptavegin innflutningsgengisvísitala

Heimild: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Verð á innfluttum vörum án áfengis og tóbaksverðs í vísitölu neysluverðs. Vísitala með meðaltal tímabilsins sem myndin sýnir sem grunnildi. Vöruskiptavegin innflutningsgengisvísitala, meðaltal mánaðar, mars 1997 = 100.

Mynd 4. Verðbólga á Íslandi og í viðskiptalöndunum

Heimild: Hagstofa Íslands, Eurostat. Verðbólga á Íslandi og á EES-svæðinu miðað við 12 mánaða breytingu samræmdrar vísitölu neysluverðs (HICP). Verðbólga í viðskiptalöndunum er miðuð við 12 mánaða breytingu vísitölu neysluverðs í Bandaríkjunum, Japan og Sviss en 12 mánaða breytingu í samræmdrar vísitölu neysluverðs í öðrum viðskiptalöndum.

Mynd 5. Verð matvöru, dagvöru og bensíns

Heimild: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Sýndar eru 12 mánaða %-breytingar í verðvísitölum þriggja undirflokka neysluverðsvísitölu, matvöru, dagvöru og bensíns.

Mynd 6. Verðbólguvæntingar

Heimild: Seðlabanki Íslands. Mælikvarðar á verðbólguvæntingar eru annars vegar verðbólguvæntingar almennings og fyrirtækja og hins vegar verðbólguálag ríkisskuldabréfa. Væntingar eru skv. könnunum sem Gallup gerir fyrir Seðlabankann. Á árunum 2000-2002 sá IBM (áður PriceWaterHouseCoopers) um kannanirnar á verðbólguvæntingum almennings. Spurt er hver verðbólgan muni verða næstu 12 mánuði. Verðbólguálag ríkisskuldabréfa er mismunur ávöxtunar ríkisbréfa til um 4 ára (RIKB 07 0209) og spariskírteinaflokks sem er svipaðar tímallengdar (RIKS 05 0410.) Tölur eru í mánaðarlok tímabilið janúar 2000 - september 2002 og daglegar frá 1. október 2002.

Mynd 7. Ársfjórðungslegar þjóðhagsstærðir

Heimild: Hagstofa Íslands. Magnbreyting einkaneyslu, útflutnings, þjóðarútgjalda og vergrar landsframleiðslu frá sama fjórðungi á fyrra ári.

Mynd 8. Velta samkvæmt virðisaukaskattskýrslum

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Sýndar eru tölur um heildarveltu og veltu innanlandsgreina. Tölur eru staðvirtar með vísitölu neysluverðs án bensíns og húsnæðis og eru einnig sýndar árstíðarleiddréttar.

Mynd 9. Dagvöruvelta

Heimild: Samtök verslunar og þjónustu (SVP). Vísitala veltu dagvöru í smásölu. Staðvirt með verðvísitölu dagvöru í neysluvöruvísitölnni. Nóvember 2001=100. Vísitalan er reiknuð af IMG skv. upplýsingum sem berast beint frá fyrirtækjum og er miðað við að a.m.k. 80% fyrirtækja í greininni skili upplýsingum.

Mynd 10. Greiðslukortavelta

Heimild: Seðlabanki Íslands. Velta greiðslukorta (samanlögð velta debetkorta og kreditkorta) innanlands og erlendis. Staðvirt er með vísitölu neysluverðs (velta innanlands) og meðalgengisvísitölu (velta erlendis). Sýnd er breyting veltu frá fyrra ári í %, annars vegar í einum mánuði og hins vegar á tímabilinu frá ársbyrjun til loka hvers mánaðar.

Mynd 11. Velta og afkoma skráðra atvinnufyrirtækja

Heimild: Seðlabanki Íslands. Sýnd er raunveltuaukning og eftirfarandi hlutföll af veltu: hagnaður fyrir afskriftir og fjármagnsliði, hagnaður eftir skatta og fjármagnsliði. Úrtak er parað við fyrra ár og notaðar fyrirbyggjandi upplýsingar hverju sinni.

Mynd 12. Sementssala og nýskráningar bifreiða

Heimildir: Sementsverksmiðjan hf., Aalborg Portland Ísland hf. og Bílgreinasambandið. Sementssala tveggja aðila, Sementsverksmiðjunnar hf. og Portland Cement. Hinn síðarnefndi hóf sölu sements hér á landi á árinu 2000. Bæði nýjar og notaðar nýskráðar bifreiðir, allir flokkar (fólks-, hópferða-, vöru- og sendibifreiðir).

Mynd 13. Samningsverð í útboðum og hlutfall samningsverðs og kostnaðaráætlana

Heimildir: Framkvæmdasýsla ríkisins, Innkaupastofnun Reykjavíkur og Vegagerð ríkisins. Miðað er við ársfjórðungslegt, vegið meðaltal samninga. Sýnd er fjárhæð samninga og hlutfall samningsverðs og kostnaðaráætlana.

Mynd 14. Væntingavísitölur Gallup

Heimild: Gallup. Væntingavísitala Gallup ásamt vísitölum um mat á núverandi ástandi og væntingar til 6 mánaða.

Mynd 15. Vöruskiptajöfnuður sem hlutfall af vöruútflutningi

Heimild: Hagstofa Íslands. Hreyfanlegt 12 mánaða hlutfall.

Mynd 16. Vöruinnflutningur og vöruútflutningur

Heimild: Hagstofa Íslands. Innflutningur eða útflutningur síðustu 12 mánaða sem hlutfall af 12 mánuðum þar á undan.

Mynd 17. Vöruútflutningur eftir vöruflokkum

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Sýnt er útflutningsverðmæti 3 flokka útflutningsvara (sjávarafurðir, ál og kísiljárn og iðnaðarvörur), reiknað á föstu gengi. Vísitala, janúar 2000=100.

Mynd 18. Árstíðarleiddréttur vöruútflutningur

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Verðmæti vöruútflutnings, reiknað á föstu gengi m.v. útflutningsvegna meðalgengisvísitölu. Sýnt er árstíðarleiddrétt 3 mánaða hreyfanlegt meðaltal, fyrir heildarvöruútflutning og vöruútflutning að undanskildum skipum og flugvélum.

Mynd 19. Árstíðarleiddréttur vöruinnflutningur

Heimild: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Hreyfanlegt 3 mánaða meðaltal vöruinnflutnings er árstíðarleiddrétt. Sett á fast verð og gengi með vísitölu erlends verðlags og meðalgengisvísitölu m.v. innflutning. Vísitala erlends verðlags er fengin með því að veða saman með gengisvoginni vísitölur verðlags í helstu viðskiptalöndum.

Mynd 20. Verð- og magnþróun í vöruviðskiptum

Heimild: Hagstofa Íslands. Verð og magnþróun innflutnings og útflutnings. Almennur innflutningur jafngildir heildarvöruinnflutningi að frátöldum skipum flugvélum og ýmsum vörum (afgangslíður). Almennur útflutningur jafngildir heildarvöruútflutningi að frá-dregnum skipum, flugvélum og ýmsum vörum (afgangslíður).

Mynd 21. Þjónustujöfnuður

Heimild: Seðlabanki Íslands. Sýnd er breyting verðmætis útfluttrar og innfluttrar þjónustu frá sama fjórðungi fyrra árs, reiknað á föstu gengi.

Mynd 22. Undirþættir viðskiptajafnaðar

Heimild: Seðlabanki Íslands. Viðskiptajöfnuður í hverjum ársfjórðungi í ma.kr., skipt eftir helstu undirþáttum (vöruskiptajöfnuður, þjónustujöfnuður og þáttatekjujöfnuður.) Rekstrarframlög eru talin með þáttatekjum.

Mynd 23. Mánaðarlegar aflatölur

Heimild: Hagstofan. Mánaðarleg aflatagn (í tonnum) botnfisks, uppsjávarfisks og annarra tegunda.

Mynd 24. Afli og útflutningsverðmæti sjávarafurða

Heimild: Hagstofan. Afli íslenskra skipa á heimamiðum og fjarmiðum. Sýnt er aflatagn eftir helstu flokkum, uppsafnað frá ársbyrjun til loka næstliðins mánaðar. Verðmæti útfluttra sjávarafurða eru f.o.b.-tölur á nafnvirði, frá áramótum, en ná oftast mánuði styttra fram en aflatagnin.

Mynd 25. Verð á sjávarafurðum og áli

Heimild: Hagstofa Íslands og London Metal Exchange (LME). Verð sjávarafurða mælt í íslenskum krónum er reiknað á Hagstofu Íslands. Það er umreiknað yfir í erlendan gjaldmiðil með því að deila með vöruskiptavog m.v. útflutning. Verð áls frá LME. Sýnd eru mánaðarleg meðaltöl og auk þess nýjasta álverð. Ekki er árstíðarleiddrétt.

Mynd 26. Olíu- og bensínverð

Heimild: Bloomberg. Hráolía, bensín og IPE, framvirkt verð. Sýnd eru mánaðarleg meðaltöl, seinustu dagverð og framvirkt verð næstu fjögurra ársfjórðunga.

Mynd 27. Hrávöruverð á heimsmarkaði

Heimild: EcoWin/IMF. Mánaðarlegar tölur. Hrávöruverð án eldsneytis, verð á grunnmálmum og verðlag matvæla.

Mynd 28. Ársfjórðungslegt raungengi

Heimild: Seðlabanki Íslands. Ársfjórðungslegar tölur. Raungengi miðað við hlutfallslegt neysluverð annars vegar og hlutfallsleg laun hins vegar.

Mynd 29. Atvinnuleysi

Heimild: Vinnuálastofnun, Seðlabanki Íslands. Mánaðarlegar tölur. Skráð atvinnuleysi sem hlutfall af mannafla, mælt og árstíðarleiddrétt. Skráð atvinnuleysi er meðalfjöldi einstaklinga sem skráðir eru á atvinnumiðlunum á öllu landinu, sem hlutfall af áætluðum mannafla á vinnumarkaði í hverjum mánuði.

Mynd 30. Atvinnuleyfi og störf í boði

Heimild: Vinnumálastofnun. 3ja mánaða hreyfanleg meðaltöl. Heildarfjöldi útgefna atvinnuleyfa er sýndur og einnig fjöldi nýrra leyfa (og leyfa vegna nýs vinnustaðar). Framboð á lausum störfum hjá vinnumiðlunum í lok hvers mánaðar.

Mynd 31. Áætlaður fjöldi starfandi

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Fjöldi starfandi er áætlaður af Hagstofu út frá staðgreiðslugögnum og upplýsingum úr vinnumarkaðskönnun Hagstofu.

Mynd 32. Vinnumagn og meðalvinnutími á viku

Heimildir: Hagstofa Íslands. Hagstofan kannar í apríl og nóvember stöðuna á vinnumarkaði. Hringt er í slembiúrtak úr þjóðskrá. Við útreikning á meðalvinnutíma er aðeins reiknað með þeim svarendum sem höfðu unnið í 1 klst. eða fleiri í aðalstarfi eða aukastarfi í viðmiðunarviku. Vinnumagn er margfeldi meðalvinnutíma og fjölda við vinnu í viðmiðunarviku.

Mynd 33. Atvinnuleysi skv. könnun Hagstofu

Heimild: Hagstofa Íslands. Hagstofan kannar í apríl og nóvember stöðuna á vinnumarkaði. Hringt er í slembiúrtak úr þjóðskrá og athugað hverjir eru í vinnu og hverjir ekki. Miðað er við skilgreiningar ILO (Alþjóðavinnumálastofnunarinnar). Vegna breytinga á framkvæmd vinnumarkaðskannana frá og með janúar 2003 eru niðurstöður ekki fyllilega sambærilegar við fyrri niðurstöður.

Mynd 34. Launavísitala og kaupmáttur launa

Heimild: Hagstofa Íslands. 12 mánaða breyting launavísitölnnar, tímabil miðast við útreikningstíma. Kaupmáttur sem launavísitala staðvirt með vísitölu neysliverðs.

Mynd 35. Laun á almennum markaði, hjá opinberum starfsmönnum og launaskrið

Heimild: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Ársfjórðungslegar tölur. Laun á almennum markaði og laun hjá opinberum starfsmönnum og bankamönnum eru undirliðir launavísitölnnar. Tímabil miðast við útreikningstíma vísitölnnar. Launaskrið er hækkun launa á almennum markaði samkvæmt launavísitölu umfram mat hagfræðisviðs á hækkun vegna kjarasamninga. Myndin sýnir launaskrið yfir sl. 4 ársfjórðunga.

Mynd 36. Tekjuafgangur og hrein lánsfjárbörf ríkissjóð

Heimild: Ríkisbókhald, Seðlabanki Íslands. Tekjuafgangur frá ársbyrjun til loka hvers mánaðar, sýndur sem hlutfall af tekjum. Lánsfjárbörf frá ársbyrjun sem hlutfall af tekjum. Lánsfjárbörf er halli ríkissjóðs að viðbættum löngum og stuttum útlánum umfram heimtar afborganir og eignasölu. Jákvæð lánsfjárbörf merkir halla og neikvæð lánsfjárbörf merkir lánsfjárafgang.

Mynd 37. Tekjur og gjöld ríkissjóðs

Heimild: Ríkisbókhald, Seðlabanki Íslands. Sýnd er hlutfallsleg breyting tekna og gjalda ríkissjóðs á milli ára, miðað við uppsafnaðar tölur frá ársbyrjun til loka hvers mánaðar. Óreglulegum liðum er sleppt til að gera tölur samanburðarhæfar milli ára.

Mynd 38. Þróun skatttekna

Heimild: Ríkisbókhald, Seðlabanki Íslands. 12 mánaða raunbreyting milli 4ra mánaða hlaupandi meðaltala. Þrír flokkar skatttekna; staðgreiðsla og tryggingagjald, virðisaukaskattur og gjöld tengd innflutningi og áfengi.

Mynd 39. Þróun ríkisútgjalda

Heimild: Ríkisbókhald, Seðlabanki Íslands. 12 mánaða raunbreyting milli 4ra mánaða hlaupandi meðaltala. Þrír flokkar útgjalda ríkis; almenn mál og löggæsla; félags-, heilbrigðis- og menntamál; atvinnumál.

Mynd 40. Hlutaftjármarkaður: Mánaðarleg velta og dagleg verðþróun

Heimild: Kauphöll Íslands. Sýnd er mánaðarleg heildarvelta skráðra hlutabréfa (á þingi og utan þings) og dagleg gildi úrvals vísitölu og þingvísitölu aðallista. Nýjasta talan um veltu er velta yfirstandandi mánaðar fram að útgáfu Hagvísu.

Mynd 41. Fasteignaverð: íbúðaverð á höfuðborgarsvæði

Heimild: Fasteignamat ríkisins og Hagstofa Íslands. Núvirt fermetraverð í fjölbýli og sérþýli á höfuðborgarsvæðinu. Sýnd er vísitala raunverðs og 12 mánaða breyting nafnverðs. Mánaðargildin eru hreyfanleg þriggja mánaða meðaltöl. Nýjustu tölur eru bráðabirgðatölur byggðar á verðþróun reiknaðrar húsaleigu í vísitölu neysliverðs.

Mynd 42. Raunverð atvinnuhúsnæðis á höfuðborgarsvæði

Heimildir: Fasteignamat ríkisins, Seðlabanki Íslands. Ársfjórðungstölur. Vegið meðaltal iðnaðar, verslunar og skrifstofuhúsnæðis, 1995=100. Sýnt er bæði einfalt meðaltal samninga og vegið eftir stærð húsnæðis.

Mynd 43. Íbúðalánasjóður: afgreidd húsbref og afgreiddar umsóknir vegna nýbygginga og endurbóta

Heimild: Íbúðalánasjóður og Fasteignamat ríkisins. 3ja mánaða hreyfanleg meðaltöl. Tölur Íbúðalánasjóðs um afgreidd húsbref á nafnverði og markaðsvirði í hverjum mánuði eru staðvirtar með vísitölu fermetraverðs íbúðarhúsnæðis á höfuðborgarsvæðinu. Fjöldi afgreiddra húsbrefalána til nýbygginga einstaklinga og byggingaraðila og til endurbóta.

Mynd 44. Verð veiðiheimilda í þorski

Heimild: LÍÚ og Kvótapiing. Sýnt er meðalverð hvers mánaðar á aflahlutdeild (varanlegur kvóti) og aflamarki (leigukvóti eða skammtakvóti) í þorski.

Mynd 45 Útlánaaukning lánakerfisins

Heimild: Seðlabanki Íslands. Breyting frá sama ársfjórðungi síðasta árs. Útlán til heimila, fyrirtækja og útlán alls.

Mynd 46. M3 og innlend útlán innlánsstofnana

Heimild: Seðlabanki Íslands. 12 mánaða %-breytingar á mánaðarlokatölum. Breyting útlána er með FBA hf. frá og með mars 1999 og með Kaupþingi banka hf. frá janúar 2002. Útlánaþróun er einnig sýnd leiðrétt fyrir áætluðum áhrifum verðlags- og gengisbreytinga á stofn verðtryggðra og gengistryggðra lána.

Mynd 47. Raungildi M3 og innlendra útlána innlánsstofnana

Heimild: Seðlabanki Íslands. Staða í lok hvers mánaðar er færð til fasts verðs með neysluverðsvísitölu. M3 er árstíðarleiðrétt. Í mars 1998 bætast útlán FBA hf. við vísitölu útlána og Kaupþing banka hf. í janúar 2002. Janúar 2000=100.

Mynd 48. Grunnfé og endurhverf viðskipti við Seðlabankann

Heimild: Seðlabanki Íslands. Grunnfé Seðlabankans og staða endurhverfra viðskipta lánastofnana við Seðlabankann. Sýnd er 12 mánaða breyting 3 mánaða meðaltala.

Mynd 49. Stýrivextir Seðlabanka Íslands og vextir á peningamarkaði

Heimild: Seðlabanki Íslands. Daglegar tölur um ávöxtun í endurhverfum verðbréfasamningum Seðlabankans við lánastofnanir og ávöxtun á peningamarkaði á skuldbindingum til 1 dags og 3 mánaða.

Mynd 50. Skammtíma vextir og vaxtamunur við útlönd

Heimild: Seðlabanki Íslands. Munur 3 mánaða ríkisvixlavaxta á Íslandi og í viðskiptalöndunum. Skammtímaraunvextir eru reiknaðir sem vextir í endurhverfum verðbréfa kaupum Seðlabankans leiðréttir fyrir verðbólguálagi ríkisbréfa. Verðbólguálagið er munur á ávöxtunarkröfu óverðtryggðra ríkisbréfa og verðtryggðra spariskírteina. Frá og með júlí 2002 er miðað við flokkana RIKB 07 0209 og RIKS 05 0410. Fram að því var miðað við flokkana RIKB 03 1010 og RIKS 03 0210. Vikulegar tölur.

Mynd 51. Ávöxtunarkrafa óverðtryggðra skuldabréfa

Heimild: Seðlabanki Íslands. Ávöxtun ríkisbréfa miðað við hagstæðasta kauptilboð í flokkana RIKB 03 1010, RIKB 07 0209 og RIKB 13 0517.

Mynd 52. Tímaróf óverðtryggðra vaxta

Heimild: Seðlabanki Íslands. Myndin vinstra megin sýnir REIBOR-vexti á lánum til mislangs tíma. Myndin hægra megin sýnir vexti í kauptilboðum á ríkisvixlum og ríkisbréfum.

Mynd 53. Ávöxtunarkrafa verðtryggðra langtímaskuldabréfa

Heimild: Seðlabanki Íslands. Ávöxtun miðað við hagstæðasta kauptilboð viðskiptavaka í 15 ára spariskírteini og húsbref. Sýndir eru flokkarnir RS15 1001 og IBH26 0315.

Mynd 54. Meðalvextir óverðtryggðra útlána banka og sparisjóða, ávöxtun ríkisbréfa og stýrivextir

Heimild: Seðlabanki Íslands. Meðalvextir og meðalkjörvextir á óverðtryggðum skuldabréfalánum banka og sparisjóða, ávöxtunarkrafa ríkisbréfa til um 4 ára (flokkur RIKB 07 0209) og vextir í endurhverfum verðbréfa kaupum Seðlabankans.

Mynd 55. Meðalvextir verðtryggðra útlána banka og sparisjóða og ávöxtun spariskírteina

Heimild: Seðlabanki Íslands. Meðalvextir og meðalkjörvextir á verðtryggðum skuldabréfalánum banka og sparisjóða og ávöxtunarkrafa húsbrefa (flokkur IBH 26 0315) og spariskírteina (flokkur RIKS 05 0410).

Mynd 56. Mismunur meðalkjörvaxta og stýrivaxta, mismunur útlánsvaxta banka og ávöxtunarkrafa spariskírteina

Heimild: Seðlabanki Íslands. Mismunur óverðtryggðra meðalútlánsvaxta banka og sparisjóða og ávöxtunarkröfu spariskírteina til um 2 ára (flokkur flokkur RIKS 05 0410) (þessar raðir eru sýndar í mynd 54). Mismunur óverðtryggðra meðalkjörvaxta banka og sparisjóða og vaxta í endurhverfum verðbréfa kaupum Seðlabankans.

Mynd 57. Út- og innlánsvextir banka og sparisjóða (verðtryggð kjör)

Heimild: Seðlabanki Íslands. Vegið meðaltal meðalvaxta óverðtryggðra skuldabréfalána og vegið meðaltal innlánsvaxta á verðtryggðum reikningum bundnum í 60 mánuði hjá bönkum og sparisjóðum.

Mynd 58. Gengisþróun krónunnar

Heimild: Seðlabanki Íslands. Raungengi, mánaðarlegar tölur miðað við hlutfallslegt neysluverð. Gengisskráningarvísitala íslensku krónunnar, mánaðarleg meðaltöl. Nýjasta gildi gengisskráningarvísitölu er meðaltal þeirra daga sem liðnir eru í mánuðinum fram að útgáfu Hagvísu.

Mynd 59. Verðlagsþróun erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar 12 mánaða breyting neysluverðs í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Bretlandi og Japan.

Mynd 60. Atvinnuleysisþróun erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar tölur. Árstíðarleiddrétt atvinnuleysi (fjöldi atvinnulausra sem hlutfall af mannafla) í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Bretlandi og Japan.

Mynd 61. Iðnaðarframleiðsla erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar tölur. Árstíðarleiddrétt iðnaðarframleiðsla sem vísitala (2000=100) í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Bretlandi og Japan.

Mynd 62. Hagvöxtur erlendis

Heimild: EcoWin. Ársfjórðungslegar tölur. Magnbreyting vergrar landsframleiðslu frá sama fjórðung á fyrra ári í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Bretlandi og Japan.

Mynd 63. Vöxtur breiðs peningamagns erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar tölur. Peningamagn skilgreint sem M3 eða því sem næst.

Mynd 64. Útlánavöxtur innlánsstofnana erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar tölur. Útlán án markaðsverðbréfa. Tölur fyrir Bretland eru aðeins útlán til einkageira.

Mynd 65. Hlutabréfaverð erlendis

Heimild: EcoWin. Daglegar tölur. Sýndar eru breiðar hlutabréfavitölur; S&P 500 í Bandaríkjunum, EURO STOXX Index á evrusvæðinu, FTSE 350 í Bretlandi og Nikkei 225 í Japan. Vísitölurnar eru allar settar á 100 í ársbyrjun 2000.

Mynd 66. Stýrivextir seðlabanka erlendis

Heimild: EcoWin. Daglegar tölur um stýrivextir Seðlabanka í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu og í Bretlandi.

Mynd 67. Vextir á peningamarkaði erlendis

Heimildir: EcoWin. Daglegar tölur um vexti á peningamarkaði til 3 mánaða í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu og í Bretlandi.

Mynd 68. Vextir 10 ára ríkisskuldabréfa erlendis

Heimild: EcoWin. Daglegar tölur. Vextir 10 ára ríkisskuldabréfa í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Japan og Bretlandi.

Mynd 69. Gengi evru gagnvart jeni, Bandaríkjadal og bresku pundi

Heimild: Seðlabanki Íslands. Daglegar vísitölur. Krossgengi m.v. íslenska krónu. Vísitölurnar eru settar á 100 31. desember 1999.

Mynd 70. Hagvaxtarspár fyrir Bandaríkin og ESB

Heimild: Concensus Forecasts. Spá um árlegan raunvöxt vergrar landsframleiðslu í Bandaríkjunum og í Evrópusambandinu. Byggt á mánaðarlegum spám 240 stofnana víðsvegar um heim sem vegnar eru saman. Sýndar eru spár fyrir næstliðið ár, yfirstandandi ár og næsta ár, og er einn ferill fyrir hvert ár.

Mynd 71. Hagvaxtarspár fyrir öll lönd (meðaltal)

Heimild: Concensus Forecasts. Spá um árlegan raunvöxt vergrar landsframleiðslu að meðaltali í þeim löndum sem Consensus Forecasts birtir spár fyrir. Byggt á mánaðarlegum spám 240 stofnana víðsvegar um heim sem vegnar eru saman. Sýndar eru spár fyrir næstliðið ár, yfirstandandi ár og næsta ár, og er einn ferill fyrir hvert ár.

Mynd 72. Leiðandi hagvísar (Leading Indicators) OECD

Heimild: EcoWin, OECD. 6 mánaða breyting á árskvarða. OECD, Bandaríkin, evrusvæðið, Bretland og Japan. Leiðandi hagvísar OECD eru samsettir og byggjast á breiðu safni annarra hagvísa.